

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)
2004. gada 14. oktobrī *

Lieta C-36/02

par lūgumu sniegt prejudiciālo nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Bundesverwaltungsgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2001. gada 24. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2002. gada 12. februārī, tiesvedībā

Omega Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH

pret

Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši M. A. Ross [*M. A. Rosas*] (referents), R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un S. fon Bārs [*S. von Bahr*],

* Tiesvedības valoda – vācu.

ģenerālvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretāre M. F. Kontē [*M.-F. Contet*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 4. februārī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Omega Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH* vārdā — P. Tuhorns [*P. Tuxhorn*], *Rechtsanwalt*,

- *Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn* vārdā — F. Montags [*F. Montag*], *Rechtsanwalt*,

- Vācijas Federatīvās Republikas vārdā — V. D. Plesings [*W.-D. Plessing*], pārstāvis,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. Patakja [*M. Patakia*] un K. Šmita [*C. Schmidt*], pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 18. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prejudiciālu nolēmumu lūdz par to, kā interpretēt EKL 49.–55. pantu par pakalpojumu sniegšanas brīvību un EKL 28.–30. pantu par preču brīvu apriti.

2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar kasācijas sūdzību (*pourvoi en "Revision"*), ko sabiedrība *Omega Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH* (turpmāk tekstā — "*Omega*") iesniedza *Bundesverwaltungsgericht* [Federālā Administratīvā tiesa], apšaubot, vai pret to vērstais lēmums par aizliegumu, ko 1994. gada 14. septembrī pieņēma *Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn* (turpmāk tekstā — "Bonnas policijas iestāde") ir saderīgs ar Kopienu tiesībām.

Fakti, pamata lieta un prejudiciālais jautājums

3 *Omega*, kas ir saskaņā ar Vācijas tiesībām nodibināta sabiedrība, kopš 1994. gada 1. augusta Bonnā (Vācijā) izmantoja iekārtu ar nosaukumu "lāzerdroms", kas parasti paredzēta lietošanai "lāzersportā". Šo iekārtu turpināja izmantot pēc 1994. gada 14. septembra, jo sabiedrībai *Omega* ar *Verwaltungsgericht Köln* [Ķelnes Administratīvā tiesa] (Vācija) 1994. gada 18. novembra rīkojumu piešķīra tiesības uz laiku turpināt iekārtas lietošanu. Iekārta, ko *Omega* lieto sava uzņēmuma telpās un kas sastāv galvenokārt no pistolēm līdzīgiem lāzertēmekļa aparātiem, kā arī staru sensoriem, kas izvietoti gan šautuves ejās, gan uz vestēm, ko nēsā spēlētāji, sākotnēji bija izstrādāta kā bērniem paredzēta rotaļlieta, kas brīvi pieejama tirdzniecībā. Tā kā

ši iekārta izrādījās tehniski nepilnīga, *Omega* (nenoskaidrotā datumā, bet vēlāk nekā 1994. gada 2. decembrī) izvirzīja sūdzību par aprīkojumu, ko piegādā britu sabiedrība *Pulsar International Limited Ltd* (šobrīd — *Pulsar Advanced Games Systems Ltd*, turpmāk tekstā — “*Pulsar*”). Tomēr franšīzes līgums ar *Pulsar* tika noslēgts tikai 1997. gada 29. maijā.

- 4 Jau pirms “lāzerdroma” atvēršanas apmeklētājiem daļa iedzīvotāju pauda savus iebildumus pret šo projektu. 1994. gada sākumā Bonnas policijas iestāde pieprasīja, lai *Omega* iesniedz precīzu “lāzerdromā” notiekošās spēles norises aprakstu, un ar 1994. gada 22. februāra vēstuli brīdināja sabiedrību *Omega* par nodomu pieņemt lēmumu par spēles aizliegumu gadījumā, ja spēlē būs iespējams “simulēt cilvēku slepkavošanu”. 1994. gada 18. martā *Omega* atbildēja, ka spēle tiek izmantota vienīgi tādā veidā, lai sasniegtu nekustīgus sensorus, kas izvietoti šautuves ejās.
- 5 Ievērojot to, ka viens no “lāzerdromā” praktizētās spēles mērķiem bija trāpīt arī pa sensoriem, kas atrodas uz spēlētāju vestēm, Bonnas policijas iestāde 1994. gada 14. septembrī pieņēma lēmumu, ar ko sabiedrībai *Omega* aizliedza “atļaut vai pieļaut tās [...] uzņēmuma telpās spēles ar nolūku šaut uz cilvēkiem ar lāzerstaru vai citu tehnisku iekārtu (piemēram, infrasarkanu staru) palīdzību, tādējādi, veicot šaušanu mērķī, spēlēt “spēli, kurā tiek simulēta cilvēku slepkavošana”, un noteica soda naudu DEM 10 000 apmērā par katru spēli, kas tiek spēlēta, pārkāpjot šo lēmumu.
- 6 Minētais lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz tiesībām, ko piešķir *Ordnungsbehördengesetz Nordrhein-Westfalen* (likums, ko piemēro Ziemeļreinas-Vestfālenes policijas iestādēm, turpmāk tekstā — *OBG NW*) 14. panta 1. punkts, kas nosaka:

“Policijas iestādes var veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai īpašos gadījumos novērstu briesmas, kas apdraud sabiedrības drošību vai sabiedrisko kārtību.”

- 7 Saskaņā ar 1994. gada 14. septembra lēmumu par aizliegumu, spēles, kas notika uzņēmumos, ko izmantoja *Omega*, apdraudēja sabiedrisko kārtību, jo darbības, kas simulē slepkavošanu un vardarbības ikdienišķošana, ko rada šīs spēles, ir pretējas sabiedrības apziņā valdošajām pamatvērtībām.
- 8 *Bezirksregierung Köln* (Ķelnes vietējā administratīvā iestāde) 1995. gada 6. novembrī noraidīja sūdzību, ko *Omega* iesniedza par šo lēmumu. Ar 1998. gada 3. septembra spriedumu *Verwaltungsgericht Köln* noraidīja tai iesniegto prasību par šī lēmuma atcelšanu. 2000. gada 27. septembrī *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* [Ziemeļreinas-Vestfālenes Augstākā administratīvā tiesa] (Vācija) arī noraidīja sabiedrības *Omega* iesniegto apelāciju.
- 9 Pēc tam *Omega* iesniedza kasācijas sūdzību *Bundesverwaltungsgericht*. Pamatojot savu kasācijas sūdzību, tā daudzu citu motīvu starpā atsaucas uz to, ka apstrīdētais lēmums aizskar Kapienu tiesības, jo īpaši pakalpojumu sniegšanas brīvību, ko aizsargā EKL 49. pants, ņemot vērā apstākli, ka sabiedrības *Omega* “lāzerdromos” bija jāizmanto iekārta un tehnika, ko piegādā britu sabiedrība *Pulsar*.
- 10 *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka, piemērojot valsts tiesību normas, sabiedrības *Omega* kasācijas sūdzība ir noraidāma. Tomēr tā nav pārliecināta, vai šāds risinājums ir saderīgs ar Kapienu tiesībām, jo īpaši ar EKL 49.–55. pantu par pakalpojumu sniegšanas brīvību un EKL 28.–30. pantu par preču brīvu apriti.

- 11 Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Oberverwaltungsgericht* pilnīgi pamatoti nolēma, ka, izmantojot komerciālos nolūkos sabiedrības *Omega* “lāzerdromā” “spēli, kurā tiek simulēta slepkavošana”, tiek aizskarta cilvēka cieņa — jēdziens, kas nostiprināts Vācijas Pamatlikuma 1. panta pirmajā teikumā.
- 12 Iesniedzējtiesa norāda, ka cilvēka cieņa ir konstitucionāls princips, ko var aizskart gan pretinieku degradējoša attieksme, kas nav vērojama šajā gadījumā, gan vieglprātīga attieksme pret ikviena cilvēka pamattiesībām būt atzītam un cienītam, un šī attieksme spēlētājam var rasties vai nostiprināties, spēlējot fiktīvus vardarbības aktus, kā tas ir vērojams šajā gadījumā. Izklaides spēlē nav pieļaujama atkāpe no tik augstas konstitucionālās vērtības kā cilvēka cieņa. Pamattiesības, uz kurām atsaucas *Omega*, valsts tiesību kontekstā negroza šo vērtējumu.
- 13 Attiecībā uz Kopienų tiesību piemērošanu iesniedzējtiesa uzskata, ka apstrīdētais lēmums aizskar pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas paredzēta EKL 49. pantā. *Omega* bija noslēgusi franšīzes līgumu ar britu sabiedrību, kurai bija neiespējami veikt savam vācu klientam piegādes, kas ir līdzīgas tām, kuras tā sniedz dalībvalstī, kur ir tās atrašanās vieta. Šis lēmums var aizskart arī preču brīvu apriti, kas paredzēta EKL 28. pantā, ciktāl *Omega* Apvienotajā Karalistē vēlas iegādāties preces, kas paredzētas tās “lāzredromos” uzstādītajām iekārtām, jo īpaši, lāzertēmekļa aparātus.
- 14 Iesniedzējtiesa uzskata, ka pamata lieta sniedz iespēju vairāk precizēt nosacījumus, ko Kopienų tiesības paredz noteikta veida pakalpojumu sniegšanas vai noteiktu preču importa ierobežojumiem. Iesniedzējtiesa atzīmē — saskaņā ar Tiesas judikatūru, šķēršļi pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kas izriet no vienādi piemērojamiem valsts pasākumiem, var tikt akceptēti tikai tad, ja tos pamato imperatīvi vispārējas nozīmes interešu apsvērumi, ja tie ir piemēroti tiem izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz mērķa sasniegšanai nepieciešamo. Lai novērtētu šo

pasākumu nepieciešamību un samērīgumu, nav svarīgi, ka cita dalībvalsts ir veikusi atšķirīgus aizsardzības pasākumus (skat. 1999. gada 21. septembra spriedumu lietā C-124/97 *Läärä* u.c., *Recueil*, I-6067. lpp., 31., 35. un 36. punkts, un 1999. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-67/98 *Zenatti*, *Recueil*, I-7289. lpp., 29., 33. un 34. punkts).

- 15 Tomēr iesniedzējtiesa jautā — vai 1994. gada 24. marta sprieduma lietā C-275/92 *Schindler* (*Recueil*, I-1039. lpp.) kontekstā visām dalībvalstīm kopīga tiesību izpratne ir nepieciešamais nosacījums, lai šīs dalībvalstis būtu tiesīgas pēc saviem ieskatiem ierobežot noteikta veida piegādes, ko aizsargā EK līgums. Pamatojoties uz tādu interpretāciju kā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Schindler*, apstrīdēto lēmumu būtu grūti apstiprināt, ja nebūtu iespējams konstatēt dalībvalstīm kopīgu tiesību izpratni par to, kā novērtēt izklaides spēles, kurās tiek simulētas darbības, kas izraisa nāves iestāšanos.
- 16 Iesniedzējtiesa atzīmē, ka divi iepriekš minētie spriedumi lietās *Läärä* u.c. un *Zenatti*, kas pasludināti vēlāk nekā iepriekš minētais spriedums lietā *Schindler*, varētu radīt iespaidu, ka Tiesa tajos vairs nav stingrāk izvirzījusi kopīgu tiesību izpratni, lai ierobežotu pakalpojumu sniegšanas brīvību. Ja tas tā būtu, tad saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli Kopienu tiesības neliegtu apstiprināt apstrīdēto lēmumu. Ievērojot cilvēka cieņas principa būtisko nozīmi gan Kopienai, gan arī Vācijas tiesībās, vairs nebūtu vietas šaubām par to, cik samērīgs ir valsts pasākums, kas ierobežo pakalpojumu sniegšanas brīvību.
- 17 Pie šiem apstākļiem *Bundesverwaltungsgericht* nolēma apturēt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai tas, ka valsts likums nosaka aizliegumu noteiktai saimnieciskajai darbībai — šajā gadījumā, aizliegumu izmantot “lāzerdromu”, kurā tiek simulēta cilvēku slepkavo-

šana — tādēļ, ka tas ir pretrunā ar konstitūcijā nostiprinātām pamatvērtībām, ir saderīgs ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma noteikumiem attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību un preču brīvu apriti?”

Par prejudiciālā jautājuma pieņemamību

- 18 Bonnas policijas iestāde šaubās par prejudiciālā jautājuma pieņemamību un, konkrēti, par to, vai Kopienu tiesību normas ir piemērojamas attiecībā uz pamatbrīvībām, kas aizskartas šajā lietā. Tā uzskata, ka 1994. gada 14. septembrī pieņemtais lēmums par aizliegumu nekādi neskar pārrobežu darbības, un tādējādi tas nevar ierobežot ar EK līgumu garantētās pamatbrīvības. Tā norāda, ka minētā lēmuma pieņemšanas brīdī tās iekārtas, ko *Pulsar* piedāvāja piegādāt sabiedrībai *Omega*, vēl nebija piegādātas, un nekāds franšīzes līgums neuzlika sabiedrībai *Omega* par pienākumu pieņemt to spēles veidu, uz kuru attiecas aizliegums.
- 19 Tomēr ir jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienīgi valsts tiesas, kas ir pieņēmušas lietas izskatīšanai un kam ir jāuzņemas atbildība par atbilstoša juridiska lēmuma pieņemšanu, ir kompetentas novērtēt, ievērojot katras lietas īpatnības, tiklab prejudiciāla nolēmuma nepieciešamību savu spriedumu pieņemšanai, kā arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību. Attiecīgi, tā kā uzdotie jautājumi skar Kopienu tiesību interpretāciju, Tiesai, principā, ir jāpieņem nolēmums (skat. jo īpaši 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra*, *Recueil*, I-2099. lpp., 38. punkts; 2002. gada 22. janvāra spriedumu lietā C-390/99 *Canal Satellite Digital*, *Recueil*, I-607. lpp., 18. punkts; 2003. gada 27. februāra spriedumu lietā C-373/00 *Adolf Truley*, *Recueil*, I-1931. lpp., 21. punkts; 2003. gada 22. maija spriedumu lietā C-18/01 *Korhonen u.c.*, *Recueil*, I-5321. lpp., 19. punkts; 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-476/01 *Kapper*, *Recueil*, I-5205. lpp., 24. punkts).

20 Turklāt no šīs pašas judikatūras izriet — atteikums pieņemt nolēmumu par prejudiciālu jautājumu, ko izteikusi valsts tiesa, ir iespējams tikai tad, ja ir acīmredzami, ka lūgumam par Kopienu tiesību interpretāciju nav nekāda sakara ar pamata prāvas faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu, vai ja problēma ir šķietama, vai ja Tiesas rīcībā nav lietas faktu vai juridisko apstākļu, kas nepieciešami, lai Tiesa pienācīgi atbildētu uz tai uzdotiem jautājumiem (skat. iepriekš minētos spriedumus lietās *PreussenElektra*, 39. punkts; *Canal Satélite Digital*, 19. punkts; *Adolf Truley*, 22. punkts; *Korhonen* u.c., 20. punkts; *Kapper*, 25. punkts).

21 Šajā lietā tas tā nav. Pat tad, ja no lietas materiāliem izriet, ka 1994. gada 14. septembra lēmuma pieņemšanas brīdī *Omega* formāli nebija noslēgusi piegādes vai franšīzes līgumus ar Apvienotajā Karalistē nodibinātu sabiedrību, ir jāatzīst — jebkurā gadījumā šis lēmums, ievērojot tā nākotnes raksturu un tajā ietvertu aizliegumu, ierobežo abu pušu līgumattiecību turpmāko attīstību. Tādējādi nav acīmredzams, ka jautājumam, ko izteikusi tiesa par EK līguma garantēto pakalpojumu sniegšanas brīvības un preču brīvas aprites noteikumu interpretāciju, nav nekāda sakara ar patiesiem apstākļiem vai pamata lietas priekšmetu.

22 Līdz ar to prejudiciālais jautājums, ko uzdod *Bundesverwaltungsgericht*, ir jāatzīst par pieņemamu.

Par prejudiciālo jautājumu

23 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, pirmkārt — vai aizliegums veikt saimniecisko darbību tādu iemeslu dēļ, ko nosaka nepieciešamība aizsargāt tādas valsts konstitūcijā nostiprinātās pamatvērtības kā cilvēka cieņa, kā tas ir šajā lietā, ir

saderīgs ar Kopienų tiesībām, un otrkārt — vai dalībvalstu tiesības šādu iemeslu dēļ ierobežot EK līguma garantētās pamatbrīvības, proti, pakalpojumu sniegšanas brīvību un preču brīvu apriti, ir pakļautas nosacījumam, ka šis ierobežojums balstās uz visām dalībvalstīm kopīgu tiesību izpratni, kā to var spriest no iepriekš minētā sprieduma lietā *Schindler*.

24 Vispirms ir jānoskaidro, kādā mērā ierobežojums, ko atzīst iesniedzējtiesa, var ietekmēt pakalpojumu sniegšanas brīvības un preču brīvas aprites izmantošanu, ko regulē dažādi EK līguma noteikumi.

25 Šai sakarā ir jāatzīst, ka apstrīdētais lēmums, kas aizliedz sabiedrībai *Omega* izmantot tās “lāzerdromus” atbilstoši tam spēles modelim, ko izstrādāja *Pulsar*, un ko tas likumīgi pārdod Apvienotajā Karalistē, jo īpaši, izmantojot franšīzes sistēmu, aizskar pakalpojumu sniegšanas brīvību, ko EKL 49. pants garantē gan pakalpojumu sniedzējiem, gan citā dalībvalstī nodibinātiem pakalpojumu saņēmējiem. Turklāt, tā kā *Pulsar* izstrādātās spēles modeli tiek izmantota specifiska iekārta, ko likumīgi pārdod Apvienotajā Karalistē, tad sabiedrībai *Omega* uzliktais aizliegums, kas tai neļauj iegādāties minēto iekārtu, apdraud arī preču brīvu apriti, ko garantē EKL 28. pants.

26 Tomēr ir jāatgādina, ka, ciktāl valsts pasākums skar gan pakalpojumu sniegšanas brīvību, gan preču brīvu apriti, Tiesa principā pārbauda tikai vienu no šīm divām pamatbrīvībām, ja izrādās, ka attiecīgās lietas apstākļos viena no tām ir faktiski sekundāra attiecībā pret otru un var tikt tai pievienota (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietās *Schindler*, 22. punkts; *Canal Satélite Digital*, 31. punkts, un 2004. gada 25. marta spriedumu lietā *C-71/02 Karner, Recueil*, I-3025. lpp., 46. punkts).

- 27 Pamata prāvas apstākļos pakalpojumu sniegšanas brīvības aspekts ir nozīmīgāks par preču brīvu apriti. Bonnas policijas iestāde un Eiropas Kopienu Komisija pilnīgi pamatoti uzsvēra, ka apstrīdētais lēmums ierobežo preču importu vienīgi attiecībā uz specifisko iekārtu, kas izstrādāta izmantošanai aizliegtajā lāzerspēlē, un tāpēc kā neizbēgamas sekas šim aizliegumam ir ierobežojums attiecībā uz *Pulsar* piegādāto pakalpojumu sniegšanu. Līdz ar to, un ievērojot ģenerālvokātes secinājumu 32. punktā sniegto novērtējumu, nav vajadzīgs atsevišķi pārbaudīt, vai apstrīdētais lēmums ir saderīgs ar EK līguma noteikumiem, kas regulē preču brīvu apriti.
- 28 Attiecībā uz pamatojumu ierobežojumam, kas ar 1994. gada 14. septembra lēmumu uzlikts pakalpojumu sniegšanas brīvībai, EKL 46. pants (kurš saskaņā ar EKL 55. pantu ir piemērojams šajā gadījumā) pieļauj ierobežojumus, kuri ir pamatoti ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai veselības aizsardzības apsvērumiem. Šajā gadījumā no lietas materiāliem izriet, ka apsvērumi, uz ko atsaucās Bonnas policijas iestāde, pieņemot lēmumu par aizliegumu, skaidri norāda faktu, ka attiecīgā darbība apdraud sabiedrisko kārtību. Bez tam, arī "OBG NW" 14. panta 1. punktā ir atsauce uz sabiedriskās kārtības apdraudējumu, kas piešķir policijai tiesības veikt nepieciešamos pasākumus, lai to novērstu.
- 29 Šajā procesā nav strīda par to, ka apstrīdētais lēmums ir pieņemts neatkarīgi no jebkādiem apsvērumiem attiecībā uz aizlieguma objekta — pakalpojumu sniedzēja vai saņēmēja — valsts piederību. Jebkurā gadījumā pasākumi, kas aizsargā sabiedrisko kārtību, ir pakļauti EKL 46. pantā minētiem izņēmumiem, kuri skar pakalpojumu sniegšanas brīvību, tāpēc nav vajadzīgs pārbaudīt, vai šie pasākumi ir vienādi piemērojami gan attiecībā uz tiem pakalpojumu sniedzējiem, kas nodibināti attiecīgajā valstī, gan tiem, kas nodibināti citā dalībvalstī.
- 30 Tomēr dalībvalsts iespēja atsaukties uz EK līgumā paredzēto atkāpi neliedz veikt tiesas kontroli pār pasākumiem, kas veikti, piemērojot šo atkāpi (skat. 1974. gada 4. decembra spriedumu lietā 41/74 *Van Duyn, Recueil*, 1337. lpp., 7. punkts). Turklāt

“sabiedriskās kārtības” jēdziens Kopienų kontekstā, jo īpaši, kā attaisnojums atkāpei no pamatbrīvības — pakalpojumu sniegšanas brīvības — ir jāinterpretē šauri, lai tās izmantošanas jomu nevarētu vienpusēji noteikt katra dalībvalsts atsevišķi bez Kopienų iestāžu kontroles (skat. analogiski par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību iepriekš minēto spriedumu lietā *Van Duyn*, 18. punkts, un 1977. gada 27. oktobra spriedumu lietā *30/77 Boucherau, Recueil*, 1999. lpp., 33. punkts). No tā izriet, ka atsaukties uz sabiedrisko kārtību var tikai reālu un pietiekami nopietnu briesmu gadījumā, kas skar sabiedrības pamatintereses (skat. 2000. gada 14. marta spriedumu lietā *C-54/99 Église de scientologie, Recueil*, I-1335. lpp., 17. punkts).

- 31 Ne mazāk svarīgi ir tas, ka īpašie apstākļi, kas varētu pamatot atsaukšanos uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem, dažādās valstīs un laikos var būt atšķirīgi. Šajā ziņā ir jāatzīst valstu kompetento iestāžu izvērtēšanas pilnvaras tādā apjomā, kā to nosaka EK līgums (iepriekš minētais spriedums lietā *Van Duyn*, 18. punkts, un lietā *Boucherau*, 34. punkts).
- 32 Pamata prāvā kompetentās iestādes uzskatīja, ka darbības, ko skar lēmums par aizliegumu, apdraud sabiedrisko kārtību tā iemesla dēļ, ka saskaņā ar sabiedrības apziņā valdošo viedokli, komercdarbībā izmantotās izklaides spēles, kurās tiek simulēta slepkavošana, aizskar valsts konstitūcijā nostiprinātās pamatvērtības. *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka valsts tiesām, kas izskatīja lietu, ir vienots viedoklis un tās apstiprina koncepciju par nepieciešamību aizsargāt cilvēka cieņu, ar ko ir pamatots apstrīdētais lēmums, līdz ar to šī koncepcija atbilst Vācijas Pamatlikuma normām.
- 33 Šai kontekstā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa ir pamattiesības, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa. Šai nolūkā Tiesa smeļas iedvesmu no dalībvalstīm kopīgām konstitucionālām tradīcijām, kā arī no vadlīnijām, ko sniedz starptautiskie tiesību instrumenti

cilvēktiesību aizsardzības jomā, kuriem dalībvalstis ir pievienojušās vai kurus tās ir ratificējušās. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības Konvencijai šai kontekstā ir īpaša nozīme (skat. jo īpaši 1991. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-260/89 *ERT*, *Recueil*, I-2925. lpp., 41. punkts; 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 *P, Connolly/Komisija*, *Recueil*, I-1611. lpp., 37. punkts; 2002. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-94/00 *Roquette Frères*, *Recueil*, I-9011. lpp., 25. punkts; 2003. gada 12. jūnija spriedumu lietā C-112/00 *Schmidberger*, *Recueil*, I-5659. lpp., 71. punkts).

34 Kā norāda ģenerālvokāte savu secinājumu 82.–91. punktā, Kopienu tiesiskās kārtības mērķis nenoliedzami ir nodrošināt cilvēka cieņas kā vispārējā tiesību principa ievērošanu. Nav šaubu, ka mērķis aizsargāt cilvēka cieņu ir saderīgs ar Kopienu tiesībām, bez tam šajā ziņā ir svarīgi, ka Vācijā princips ievērot cilvēka cieņu ir ieguvis īpašu statusu, kļūstot par autonomām pamattiesībām.

35 Tā kā pienākums ievērot cilvēka cieņu ir saistošs gan Kopienām, gan tās dalībvalstīm, tad cilvēka cieņas aizsardzība veido leģitīmu interesi, kura, principā, var pamatot ierobežojumus tiem pienākumiem, ko uzliek Kopienu tiesības, pat tādai EK līguma garantētai pamatbrīvībai kā pakalpojumu sniegšanas brīvība (skat. attiecībā uz preču brīvu apriti iepriekš minēto spriedumu lietā *Schmidberger*, 74. punkts).

36 Tomēr ir jāatzīmē, ka pasākumus, kas ierobežo pakalpojumu sniegšanas brīvību, var pamatot ar sabiedriskās kārtības interesēm vienīgi tad, ja šie pasākumi ir nepieciešami, lai aizsargātu intereses, ko tie paredz nodrošināt, un vienīgi tad, ja šos mērķus nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem (skat. attiecībā uz kapitāla brīvu apriti iepriekš minēto spriedumu lietā *Église de scientologie*, 18. punkts).

- 37 Šai nolūkā nav nepieciešams, lai dalībvalsts iestāžu noteiktais ierobežojošais pasākums atbilstu visām dalībvalstīm kopīgai izpratnei par pasākumiem, kas nepieciešami pamattiesību vai attiecīgās leģitīmās intereses aizsardzībai. Ja iepriekš minētā sprieduma lietā *Schindler* 60. punktā Tiesa atsaucās uz morāles, reliģijas vai kultūras apsvērumiem, kuri liek visām dalībvalstīm noteikt ierobežojumus loterijas un citu azartspēļu organizēšanai, tad Tiesa, minot šo kopīgo izpratni, nenolēma formulēt vispārējos kritērijus, kas ļautu novērtēt, cik samērīgi ir visi valsts pasākumi, kuri ierobežo ekonomiskās darbības veikšanu.
- 38 Gluži pretēji, kā tas izriet no pastāvīgas un pēc sprieduma lietā *Schindler* iedibinātas judikatūras, attiecīgajā jomā veikto pasākumu nepieciešamība un samērīgums nav izslēgts tikai tāpēc, ka dalībvalsts ir izvēlējusies aizsardzības sistēmu, kas atšķiras no citas dalībvalsts ieviestās sistēmas (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietās *Läärä* u.c., 36. punkts; *Zenatti*, 34. punkts; 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā *C-6/01 Anomar* u.c., *Recueil*, I-8621. lpp., 80. punkts).
- 39 Šai lietā ir jānorāda, ka, pirmkārt, atbilstoši iesniedzējtiesas viedoklim aizliegums izmantot komerciālos nolūkos izklaides spēles, kurās iesaistīta pret cilvēkiem vērsta simulatīva vardarbība, jo īpaši darbības, kas simulē cilvēku slepkavošanu, atbilst tam cilvēka cieņas aizsardzības līmenim, ko valsts konstitūcija paredzēja nodrošināt Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā. Otrkārt, ir jāatzīst, ka apstrīdētais lēmums, kas nosaka aizliegumu vienīgi attiecībā uz to spēles veidu, kurā izmanto lāzerstarus, ar kuriem tēmē uz cilvēkiem, jeb “spēli, kurā tiek simulēta slepkavošana”, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu kompetento valsts iestāžu paredzēto mērķi.
- 40 Pie šiem apstākļiem 1994. gada 14. septembra lēmumu nevar atzīt par līdzekli, kas nepamatoti aizskar pakalpojumu sniegšanas brīvību.

- 41 Ievērojot iepriekšējos apsvērumus, ir pamats atbildēt uz uzdoto jautājumu tā, ka Kopienų tiesības neiestājas pret to, ka saimnieciskā darbība, kuras ietvaros komerciālā nolūkā tiek izmantota spēle, kurā simulē cilvēku slepkavošanu, tiek pakļauta valsts aizliegumam, kas pieņemts sabiedriskās kārtības aizsardzības interesēs, ievērojot faktu, ka šāda darbība aizskar cilvēka cieņu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 42 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Kopienų tiesības neiestājas pret to, ka saimnieciskā darbība, kuras ietvaros komerciālā nolūkā izmanto spēli, kurā tiek simulēta cilvēku slepkavošana, tiek pakļauta valsts aizliegumam, kas pieņemts, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības aizsardzības apsvērumiem, ievērojot faktu, ka šāda darbība aizskar cilvēka cieņu.

[Paraksti]